

25.04.10

לכבוד :
גב' רות אברמזון, מנהלת מחלקת חינוך
עיריית ערד
ת.ד 100
ערד, 89100
ובפקס : 08-9951752

לכבוד :
גב' חנה שדמי, מנהלת אגף שפ"י
משרד החינוך
רח' דבורה הנביאה 2,
ירושלים, 91911
ובפקס : 02-5603256

ג.נ.,

שלום רב,

הנדון: אי הספקת שירות פסיכולוגי – חינוכי לתלמידי החינוך המוכר שאינו רשמי בעיר ערד

בשם הקליניקה לזכויות בחינוך במרכז האקדמי למשפט ולעסקים, הנני מתכבד לפנות אליכן בעניין שבנדון, כדלקמן:

פתח דבר

1. לאחרונה הגיעו אל ינו פניות של הורים לתלמידים הלומדים בבתי ספר במסגרת החינוך המוכר שאינו רשמי בעיר ערד, בדבר אי קבלת שירות פסיכולוגי – חינוכי (להלן גם: "השירות") לילדיהם.
2. לאחר בירורים ושיחות טלפוניות עם מזכירות מחלקת חינוך בעיריית ערד, נודע לנו, שעמדת העירייה הינה שהשירות הפסיכולוגי – חינוכי ניתן בעיר אך ורק לילדי החינוך הרשמי, וכי למעשה מדובר בהחלטה שאינה באחריות העירייה, אלא משרד החינוך (להלן גם: "המשרד").
3. לאור האמור, וכפי שיפורט להלן, החלטה על אי הספקת השירות הפסיכולוגי – חינוכי לתלמידים, מהטעם שהם לומדים במסגרת החינוך המוכר שאינו רשמי, הינה החלטה המנוגדת למדיניותו המוצהרת של המשרד, להוראות חוזר מנכ"ל, ולעקרון השוויון. **משכך נבקש כבר עתה את התערבותכן להספקת השירות הפסיכולוגי – חינוכי לכל תלמיד במסגרות החינוך המוכר שאינו רשמי בעיר ערד, המבקש לקבלו.**

הטיעון המשפטי

(1) מחדל בניגוד לדין

4. חוזר מנכ"ל תשס"ג/7 (א), כ"ח אדר תשס"ג, 2 במרס 2003 (להלן: "חוזר המנכ"ל"), המסדיר את אופן הספקת השירות הפסיכולוגי – חינוכי בבתי הספר, ואת "סל השירותים" הניתן במסגרתו, אינו מתיר למשרד או לעירייה לאבחן בין מוסדות החינוך השונים בכל הקשור להספקת השירות.

5. כך נקבע בסעיף 1.1 לחוזר המנכ"ל, כי "השרות הפסיכולוגי שואף לספק שירות לאוכלוסיית גילאי 3 - 18, ובחינוך המיוחד לגילאי 3 - 21. בשלב זה ניתן שירות במרבית המקומות לגילאי 5 - 15, ובחינוך המיוחד לגילאי 3 - 21". **לאמור כי לפי חוזר המנכ"ל, ביחס לעצם קבלת השירות, אין לימו ודים של תלמיד במסגרת החינוך המוכר שאינו רשמי, יכולים להיות עילה לאי מתן השרות לתלמיד.**

6. בשנת 2007 מתח מבקר המדינה ביקורת על אי הספקת השרות הפסיכולוגי – חינוכי לתלמידי מוסדות החינוך המוכר שאינו רשמי. כך, בעמוד 17 לדו"ח מבקר המדינה השנתי 58 ב' של הכנסת, נאמר כי:

"מדברים שמסר שפ"י עולה כי על השפ"חיים לתת שירות פסיכולוגי לתלמידי מוסדות חינוך המוכר שאינו רשמי באופן דומה לשירות הניתן לתלמידים בחינוך הרשמי, בהתחשב במידת הנכונות של המוסדות לקבל את השירות... בקרב האוכלוסייה שאינה מקבלת שירות פסיכולוגי, בולט חלקם של מוסדות חינוך מוכר שאינו רשמי, בעיקר במגזר החרדי, אף על פי שכאמור, יש לתת להם שירות פסיכולוגי כמו לתלמידים בחינוך הרשמי... משקבע המשרד שעל השפ"חיים לתת שירות למוסדות אלה, עליו לנקוט את הפעולות הנדרשות כי להבטיח שהשירות יינתן להם."

7. מתוך דו"ח מבקר המדינה עולה, כי משרד החינוך עצמו קבע שהשרות הפסיכולוגי – חינוכי חייב להיות מסופק למוסדות החינוך המוכר שאינו רשמי. הדו"ח מדגיש בבירור גם את תפקידו של משרד החינוך, להבטיח כי השרות הפסיכולוגי – חינוכי יינתן לתלמידי החינוך המוכר שאינו רשמי. לאור האמור במכתב זה, נראה כי ביחס לנעשה בעיר ערד, אין משרד החינוך מקיים את תפקידו כנדרש.

(2) פגיעה בזכויות הילדים לחינוך ולשוויון

8. החלטתם של משרד החינוך ו/או עיריית ערד, שלא לספק את השירות לתלמידי החינוך המוכר שאינו רשמי בעיר ערד, מפלה תלמידים אלו, ומנוגדת לעקרון השוויון.

9. ראשית, ההחלטה מפלה את תלמידי החינוך המוכר שאינו רשמי בעיר ערד ביחס לתלמידי החינוך המוכר שאינו רשמי בערים אחרות, בהן מסופק להם השירות האמור. בעניין זה, כל עוד מדיניותו של משרד החינוך הינה כי השרות אמור להיות מסופק לכלל התלמידים במוסדות החינוך המוכר שאינו רשמי בישראל, הרי שאי הספקת השרות רק בעיר ערד, הינה החלטה מפלה.

10. הבעייתיות בהפליה זו מתעצמת לאור העובדה, כי הלכה למעשה מדובר בהפליית התושבים על רקע המצב הסוציו-אקונומי של השרות המקומית בה הם מתגוררים. לאמור כי בעוד שתלמידי החינוך המוכר שאינו רשמי בעיר ערד, הנחשבת חלשה יחסית מבחינה סוציו-אקונומית (ראו למשל דרוג הרשויות המקומיות בישראל לפי הרמה החברתית – כלכלית של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה לשנת 2006, [12.11.09] בו נמצאת ערד באשכול 5 -

http://147.237.248.50/reader/newhodaot/hodaa_template.html?hodaa=2009

- 2010

24244 ו/או דירוג דן אנד ברדסטריט לשנת

http://duns100.dundb.co.il/press/2010_muni.asp, אינם מקבלים את השרות

מהרשות המקומית, הרי שתלמידי החינוך המוכר שאינו רשמי המתגוררים ברשויות מבוססות יותר, כגון תל אביב, מקבלים שירות זה מהרשות. זהות הרשות המקומית, ו/או מצבה הסוציו-אקונומי, אינן יכולות להוות עילה להפליה בין תלמידים בכלל, ובין תלמידי החינוך המוכר שאינו רשמי, בפרט. על קצה המזלג נציין כי מבדיקה מדגמית שביצענו עם עיריות תל – אביב ונתניה עלה כי ערים אלו מספקות כעיקרון את השרות למוסדות החינוך המוכר שאינו רשמי, והשתייכות תלמיד לחינוך המוכר שאינו רשמי מהווה שלעצמה, עילה לאי הספקת השרות.

11. שנית, לאור תפקידו הייחודי של השרות במערכת החינוך, ברי כי ההחלטה מפלה גם בין תלמידים הנזקקים לשרות זה, לרבות תלמידים עם צרכים מיוחדים, הלומדים במוסדות החינוך המוכר שאינו רשמי בעיר ערד, לבין שאר התלמידים בישראל – הן אלה המקבלים שרות זה, והן אלה, שאינם זקוקים לו כלל.

21. השרות הפסיכולוגי – חינוכי הינו חלק אינטגרלי ומשמעותי במערכת החינוך, שנועד לאפשר לתלמידים להביא לידי מימוש את יכולתם ואת הפוטנציאל הגלום בהם. כך, לפי דו"ח של מרכז המחקר והמידע של הכנסת מיום 12.08.09, המטרות המרכזיות של העבודה הפסיכולוגית במוסדות החינוך הינן בין היתר: "סיוע לתלמידים עם הפרעות התפתחותיות או רגשיות, לקווים למידה ועוד; סיוע לתלמידים מכל הקבוצות – תלמידים "רגילים", בעלי צרכים מיוחדים ומחוננים – מתוך תפיסה שכולם זכאים לטיפול אישי וכל אחד עשוי להפיק תועלת מגוון התערבויות פסיכו-חינוכיות". את האמור ניתן גם ללמוד מאתר האינטרנט של משרד החינוך – אגף שפ"י, שם נאמר כי **"מטרתו של השרות הפסיכולוגי הוא (הטעות בנוסח המקורי, ס.כ) לקדם את התפתחותו של כל תלמיד ותלמיד ולדאוג למיצוי הפוטנציאל החבוי בו"**. לעניין זה ראו באתר האינטרנט:

<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Shefi/mediniyut/Odot>

31. לאור חיוניותו של השירות לילדים הנזקקים לו, אי הספקתו מפלה את הזקוקים לו ביחס לתלמידים אחרים, פוגעת בשוויון ההזדמנויות בחינוך של תלמידים אלו, ופוגעת קשות גם בזכותם לחינוך, וביכולתם לממש אותה. השרות הפסיכולוגי-חינוכי כמוהו כ"רמפה" (כבש), המאפשרת נגישות לילד המתניד בכסא גלגלים, או כתוספת זמן במבחן לתלמידה עם לקות למידה. תשללו מהם את ההתאמה, ונשללה מהם למעשה זכותם המהותית לחינוך ולשוויון הזדמנויות בחינוך.

41. בבג"ץ 11163/03 **ועדת המעקב העליונה נ' ראש הממשלה**, תק-על 2008(4), 2003 עמד הנשיא ברק על חשיבות עקרון השוויון בחינוך, וקבע: "הפגיעה בשוויון קשה שבעתיים שעה שהיא פוגעת בזכות לחינוך". יתר על כן, בעניין **ועד פוריה** נקבע בצורה חד משמעית כי: "החלת ערך השוויון בחינוך משתקפת, בין היתר, בחיזוק המגמה ליתן הזדמנויות שוות לתלמידים בחינוך, בלא שפערים כלכליים, חברתיים ותרבותיים ינצחו הבדלים

משמעותיים בהשכלה ובהכשרה המקצועית הנרכשת " . לעניין זה ראו : בג"ץ 4363/00 ועד פוריה עלית ואח' נ' שר החינוך-מ"י, בית ספר בית-ירח ואח', תקדין-עליון 2000 (3) 3114 . אמרו מעתה : הפלייתם של ילדי החינוך המוכר שאינו רשמי בערד, באופן המתואר במכתב זה, פוגעת פגיעה קשה בזכותם לחינוך ולשוויון הזדמנויות בחינוך .

סיכום

51. השירות הפסיכולוגי – חינוכי הינו שרות חיוני, האמור להיות מסופק ע"י הרשות המקומית, במימון חלקי של משרד החינוך ובפיקוחו, לכלל התלמידים הלומדים במוסדות החינוך הרשמי והמוכר שאינו רשמי בישראל – וזאת אליבא דמשרד החינוך עצמו . מקום בו השירות אינו ניתן כנדרש, על משרד החינוך לנקוט את כל הפעולות הנדרשות כדי להבטיח את הספקתו .

61. כפי שפורט במכתב זה, ההחלטה על אי הספקת שירות פסיכולוגי חינוכי לתלמידי החינוך המוכר שאינו רשמי בעיר ערד הינה החלטה המנוגדת להוראות הדין, והפוגעת בזכויותיהם של תלמידים אלו לשוויון ולקבלת טיפול פסיכולוגי ולחינוך לפי צורכיהם .

71. אשר על כן נבקש כי עניין זה ייבדק על ידכן, וכי תפעלו להספקה לאלתר של השירות הפסיכולוגי – חינוכי לכלל לתמידי החינוך המוכר שאינו רשמי בעיר ערד .

81. להתייחסותכם המהירה נודה .

בכבוד רב,

סאני כלב, עו"ד ומגשר
הקליניקה לזכויות בחינוך
המרכז האקדמי למשפט ולעסקים
בן גוריון, 26 ר"ג
טל: 03-6000800 (שלוחה 150)
נייד: 052-2653327
פקס: 03-6000872

העתקים:

ח"כ גדעון סער, שר החינוך.
השופט בדימוס, מר מיכה לינדרשטראוס, מבקר המדינה.
גב' טלי פלוסקובסקי, ראש עיריית ערד.
ד"ר שמשון שושני, מנכ"ל משרד החינוך.
גב' חוה פרידמן, מנהלת אגף פסיכולוגיה במשרד החינוך.
עו"ד דורית מורג, היועצת המשפטית של משרד החינוך.
הגב' לבנה אברמוביץ', מנהלת אגף החינוך המוכר שאינו רשמי במשרד החינוך.

המכתב נכתב בסיוע גב' אינה ברגר, סטודנטית למשפטים בקליניקה לזכויות בחינוך, המרכז האקדמי למשפט ולעסקים.

